

**ВІДЧУЖЕННЯ ОДНОГО З
БАТЬКІВ – ЦЕ ПСИХОЛОГІЧНЕ
НАСИЛЛЯ НАД ДИТИНОЮ.
ЯК ЙОГО ПОПЕРЕДИТИ.**

ЯК СУДИ МАЮТЬ З ЦИМ ПРАЦЮВАТИ.

ВЕБІНАР ДЛЯ УКРАЇНИ

9 грудня 2020 р.

Філіп Маркус, суддя (у відставці),

Ієрусалимський суд у сімейних справах, Ізраїль

ЩО ТАКЕ ВІДЧУЖЕННЯ ОДНОГО З БАТЬКІВ?

- Дія з боку одного з батьків, яка змушує дитину без будь-якої правомірної причини відмовитися від контактів з іншим з батьків, якого/-у вона до цього любила
- Може бути навмисним, виникати внаслідок розладу особистості та/або психічного розладу та/або гострого болісного реагування на розрив між батьками
- Може виникати в результаті неспроможності встановити кордони дитячої реакції на розрив між батьками
- Відчуження слід відрізняти від адекватної реакції дитини на насилля або відсутність батьківської турботи з боку відчуженого батька або матері

Психологічне насилля над дитиною

Відчуження одного з батьків є формою психологічного насилля

- **Необґрунтоване звинувачення, що по відношенню до дитини раніше здійснювалося насилля з боку іншого з батьків**
- **Необґрунтоване звинувачення у жорстокій та насильницькій поведінці по відношенню до одного з батьків**
- **Вселення дитині відчуття провини, нібито контакт з одним з батьків засмучує іншого**
- **Нав'язування дитині відчуття, що вона знаходиться в небезпеці під час відвідування одного з батьків**
- **Надання дитині інформації про тяжбу**
- **Необґрунтовані звинувачення в бік бабусі й дідуся, а також інших членів сім'ї**
- **Переїзд без попереднього обговорення**

Що в результаті?

Відчужена дитина може страждати від:

- порушення самоідентифікації та мати психологічні вади і проблеми з розвитком;
- хибної оцінки реальності;
- нелогічності когнітивних дій;
- занадто спрощеної та негнучкої обробки інформації;
- неточного та викривленого міжособистісного сприйняття;
- порушення та відмови від міжособистісних відносин;
- почуття ненависті до себе;
- низької самооцінки або роздутої самооцінки або манії величчя;

Що в результаті? (продовження)

- псевдо-зрілості;
- проблем з гендерною ідентифікацією;
- проблем з визначенням свого Я (замішання, парентифікація);
- агресії та поведінкових розладів;
- нехтування соціальними нормами та авторитетами;
- браку самоконтролю;
- емоційної скутості, пасивності або залежності; та
- браку докорів сумління або почуття провини

Травми зберігаються у дорослому житті

Відчужена дитина не має досвіду нормальних стосунків між парами або між дитиною і батьками:

- **низька самооцінка в результаті негативної оцінки відчуженого батька/матері з боку іншого з батьків.**
- **ненависть до себе, самозвинувачення та почуття провини за те, що покинув молодших братів або сестер.**
- **тривалі депресії**
- **нерозбірлива сексуальна поведінка, зловживання наркотиками та алкоголем у підлітковому віці для того, щоб позбутися болісного відчуття від втрати одного з батьків або конфлікту між ними.**
- **сумніви у сприйнятті самого себе та почуттях до себе та інших**

Травми зберігаються у дорослому житті (продовження)

- **дві третини розлучаються, одна чверть має більше одного розлучення**
- **злість та образа через емоційне маніпулювання та контроль**
- **негативний вплив на стосунки з тим з батьків, хто відчужує іншого**
- **відчуження власних дітей**

Як цьому запобігти?

Первинне попередження:

- Увага до всіх, хто входить до групи ризику, пов'язаної з проблемами контактів між дітьми та батьками після розриву
- Широка громадськість має бути поінформована про існування цієї проблеми, перш ніж вступати у стосунки або принаймні на початку батьківства
- Преса; телебачення; соціальні мережі
- Старші класи школи
- Молодіжний рух
- Тренінги перед укладанням шлюбу

Як цьому запобігти? (продовження)

Вторинне попередження:

Виявлення на ранній стадії:

- населення, що становить групу ризику
- проблемної батьківської поведінки
- реакції дитини на конфлікт між батьками

з метою направлення до служб підтримки, перш ніж проблеми із спілкуванням переростуть у повне припинення контактів

Хто може це виявити?

Професіонали, що працюють з дітьми:

- **вчителі, шкільні фахівці**
- **лікарі, педіатри**
- **соціальні працівники**
- **психологи**
- **терапевти**
- **правники**
- **родичі**

Що мають робити фахівці:

- **Виявляти дітей у групі ризику**
- **Виявляти батьків у групі ризику**
- **Виявляти батьківську поведінку, яка вказує на існування конфлікту**
- **Виявляти реакцію дітей на конфлікт між батьками**
- **Звертатися за порадою до фахівців та здійснювати професійне втручання**

У чому полягає роль судів?

У разі порушення справи, що ґрунтується на ймовірному насиллі будь-якого типу, такій справі має надаватися пріоритет шляхом:

- Призначення попереднього слухання одразу після дати відповіді – не більше 14 днів після подання заяви**
- Вимоги надати відповідь упродовж декількох днів**
- Вимоги до сторін бути присутніми на слуханнях особисто, а не лише представленими адвокатом**

Ведення судової справи: Попереднє слухання

На попередньому слуханні має бути здійснено:

- Оцінку небезпеки для дитини**
- Оцінку доцільності розв'язання конфлікту, направлення до соціального працівника**
- Призначення дитині адвоката або опікуна на період судового розгляду**
- Висунення вимог до батьків співпрацювати у вирішенні конфлікту та співпрацювати з адвокатом/опікуном дитини, призначеним на період судового розгляду, із запровадженням санкцій у разі недотримання вимог**
- Призначення наступного слухання упродовж 10 днів для отримання звіту від адвоката/опікуна дитини, призначеного на період судового розгляду, щодо кроків, вжитих для розв'язання конфлікту**

Ведення судової справи: Друге слухання

Якщо спілкування з одним з батьків не становить загрози дитині, постанова має включати:

- **Судовий наказ про підтримання контактів, у тому числі для здійснення догляду або дистанційного контакту у разі необхідності, який набуває чинності негайно**
- **Судові накази щодо здійснення експертної оцінки неналежного поведження з дитиною та очуження одного з батьків**
- **Рішення щодо того чи повинна здійснюватися і яким саме чином комунікація між судом та дитиною**
- **Судові накази батькам розпочати процедуру оцінки батьківства та спільного батьківства**
- **Судові накази батькам, тимчасово призначеному опікуну дитини та експертам, що проводять оцінку, надати звіт в короткий період часу; експертам надати графік проведення консультацій**

Ведення судової справи: судові накази

Судові накази повинні:

- бути чіткими**
- деталізованими**
- включати часові обмеження для виконання**
- містити точні параметри та часові рамки для оцінки та втручання**
- вимагати проміжних поточних звітів**
- включати попередження про запровадження санкцій у разі невиконання**

Ведення судової справи: санкції

Невиконання судових наказів не можна допускати

- **Це справляє враження, що суд не має належної сили, і підриває усю судову систему в цілому надає поганий приклад дитині**

Санкції можуть бути:

- **Фінансовими (штрафи, оплата правових послуг, сплата судових витрат, зміни аліментів)**
- **У вигляді позбавлення волі (ув'язнення за неповагу до суду)**
- **У вигляді зміни місця проживання та організації спілкування**
- **Звернення до закладів опіки та поліції**
- **інше**

Курси та консультації

Курси для студентів: у галузі права, педагогіки, медицини, соціальної допомоги, психології тощо

Курси для фахівців: судді, адвокати, вчителі, лікарі, психологи, соціальні робітники тощо

Консультації з питань сімейного права– пропозиції щодо внесення змін до переліку обов'язків батьків та забезпечення контактів з дитиною

Консультації з питань судової реформи, в тому числі:

- Спеціалізовані судді
- Підтримка соціальних служб у суді
- Швидкі процедури
- Почути голос дитини в суді

Дякую!

Семену Гену
Перекладачеві
Вам за участь та увагу.

**За додатковою інформацією про курси та консультації,
будь ласка, звертайтеся до мене:
Філіп Маркус, суддя (у відставці)
philipmarcusjurist@gmail.com www.philip-marcus.com
+972 54 4455703**